

6222 sayılı SPORDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİNE DAİR YASA, SPOR HUKUKU VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Av. A. Necati ERDEM

Spor Hukuku Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyesi

İstanbul, 29 Ağustos 2011

03.07.2011 pazar sabahı tüm Türkiye, başta Fenerbahçe Spor Kulübü başkanı Aziz Yıldırım ve başkan yardımcısı Şekip Mosturoğlu olmak üzere, futbol camiasından pek çok tanınmış kişinin şike ve teşvik primi suçlamasıyla gözaltına alındığı haberi ile uyandı.

Arkasından gelen tutuklanma haberleri, ikinci, üçüncü, dördüncü dalga operasyonlar, yeni gözaltılar ve tutuklamalar ile yaklaşık iki aydır ülkenin en önemli gündem maddesi, futbolda yaşandığı iddia edilen şike ve teşvik primi olayları oldu ve olmaya da devam ediyor.

Bu güne kadar konuyla, ilgili ilgisiz pek çok kişi, gerek yazılı gerekse sözlü basında konuştu, görüş bildirdi, düşüncesini söyledi.

TFF Yönetim Kurulu'nun bu süreç zarfındaki söylem ve davranışları ve en son olarak aldığı, ya da alamadığı, karar, ve bu kararlar çelişik FB spor kulübünü şampiyonlar ligine göndermeme kararı ile tartışmalar ayyuka çıktı.

Bütün bu olaylardan ve tartışmalardan sonra ortaya çıkan tablodan, hem maddi hem de manevi çok büyük zararların olduğu anlaşıldı. Tabii ki en çok zarar gören ise Türk futbolu oldu.

Peki, ortaya çıkan bu olay, futbolun geleceğini nasıl etkiler? 14.04.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6222 sayılı *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun* futboldaki şike ve teşvik primi gibi çirkin olayları temizleyip, futbolun geleceğini aydınlatır mı, yoksa daha da gerilemesine mi sebep olur? Türk futbolunun gelişmesi için bu kanun yeterli midir yoksa başka düzenlemeler de gerekli midir? Sporun kendine özgü bir hukuk düzeni var mıdır? Sporun hukuk düzeni, devletlerin hukuk düzeni ile örtüşmek zorunda mıdır?...

İşte bu makalenin konusu bu vb. sorulara cevap aramaktır.

1- FUTBOL SPOR MUDUR?

Bugün, dünya futbolunun ve bununla paralel olarak, Türk futbolunun geldiği nokta, profesyonel futbolun, diğer pek çok spor dalı gibi bir spor olmadığını, daha çok bir endüstri, bir sektör olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de futbolun yayın hakları geçen sene yıllık yaklaşık 375 milyon Dolar'a ihale edildi. Bunun dışında, bilet gelirleri, reklam gelirleri, transfer gelirleri, ticari gelirler (forma, eşofman vs. satışından elde edilen gelirler), bahis oyunlarından gelen gelirler vb. gelirler de düşünüldüğünde Türk futbolunda bir yıl içinde dönen para, yaklaşık bir milyar Euro'dur ki (Federasyon başkanının ifadesi) bu rakam, Türkiye gibi ülkeler için çok ciddi bir rakamdır. Geçen sezon sadece şampiyonlar liginde dağıtılan para ise 754 milyon Euro'dur.

Futbol elbette bir spordur, ancak böylesi büyük paraların döndüğü "profesyonel futbol"u diğer amatör sporlar gibi bir spor olarak görmek ya da göstermeye çalışmak en hafif deyişle "safiyane bir söylem" olarak kabul edilebilir. Bu ekonomik tablo karşısında, profesyonelleşen futbol, dünyada ve

Türkiye’de spor olmaktan çıkmış, tıpkı, otomotiv, inşaat, finans, turizm, reklam vb. gibi bir endüstri (sektör) haline gelmiş ve aynı zamanda bir takım kişilerin iştahını kabartmıştır.

2- SPORUN KENDİ HUKUK DÜZENİ VAR MIDIR?

Spor, özellikle de futbol, çok dinamik bir yapıya sahiptir. Spor, özünde, yarışmayı ve rekabeti barındırdığı için hızlı ve heyecanlı bir sürece tabidir. Bu sebeple de spor yönetiminde çabuk karar vermek gerekmektedir.

Buradan hareketle, sporcu ile kulüpleri, kulüpler ile federasyon, sporcu ile sporcu arasında çıkacak ihtilaflarda, çok hızlı yargılama yapmak gerektiğinden, UEFA ve FIFA ile diğer amatör spor federasyonlarının ulusal üstü birliklerinin talimatlarına uygun kendine özgü yargılama sistemleri mevcuttur.

Spor, kendi içindeki bu tür sorunları yine kendisinin geliştirdiği bir yargılama sistemiyle çözmektedir. Türkiye’de bu durum Anayasa’nın 59. maddesinde yapılan değişiklikle anayasal güvence altına alınmıştır (1)

Sporun bu iç yapısından kaynaklanan yargılama sistemine devletlerin hukuk düzeni karışmamakta, bilakis devletler bu yargılama sisteminin önündeki engelleri kaldırmaya çalışmaktadır.

O zaman **temel kural** olarak, **devletlerin hukuk düzeni ile sporun hukuk düzeninin farklı olduğunu kabul etmek gerekmektedir**. Buradan hareketle, akla gelen ilk soru, *6222 sayılı Kanun* bu kurala hizmet eder nitelikte midir? Yoksa, bilakis bu kuralı çiğnemekte midir ?

3- 6222 SAYILI KANUN AMACINI AŞMIŞ MIDIR?

6222 sayılı kanunun amacı, birinci maddesinde, sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi olarak ifade edilmiştir (2). Kanunun genel gerekçesinde de şike ve teşvik primi suçunun 5149 sayılı *Spor Müsabakalarında Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun*da suç olarak tanımlanmadığı, ceza kanunlarında da bu fiillerin özel olarak düzenlenmediği, ilk kez bu kanunda şike ve teşvik priminin suç olarak tanımlandığı, bu suçlarla etkin mücadele açısından Ceza Muhakemesi Kanunu’nda da bir takım düzenlemeler yapıldığı ifade edilmiştir (3). Aslen bu kanunla yapılmak istenen, spora ve özellikle futbola bulaşmış olan çirkin ve hiçbir zaman tasvip edilmeyecek olan şiddet olaylarının önüne geçilmesi, sporun düzgün ve amacına uygun olarak yapılabilmesi ve neticeten de Türk sporunun fair-play kuralları çerçevesinde uluslar arası arenada gelişiminin sağlanmasıdır.

Peki, söz konusu kanun bu amacı gerçekleştirebilecek midir?

(1) B. Sporun geliştirilmesi ve tahkim

Madde 59 - ([Değişik Madde Başlığı](#): 17/03/2011-6214/1. mad.) Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

Devlet başarılı sporcuyu korur.

(Ek Fıkra: 17/03/2011-6214/1. mad.) **Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.**

(2) Amaç

Madde 1 - (1) Bu Kanunun amacı; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında **spor** alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında **şiddet ve düzensizliğin önlenmesidir**.

(3) Bkz. 6222 sayılı kanunun genel gerekçesi sh.2 , 4. Paragraf

3.1- ÖNGÖRÜLEN CEZA(LAR) ÇOK FAHİŞTİR

6222 sayılı yasa ile şike ve teşvik primi suç haline getirilmiş ve bu suçu işleyenlere beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası verilmesi öngörülmüştür.

Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine karşı suçlar başlığı altında TCK m. 247 ile 266 arasında düzenlenen suçlardan ;

- Zimmet suçu için 5 ila 12 yıl arasında,
- İrtikap suçu için 5 ila 10 yıl arasında,
- Rüşvet suçu için 4 ila 12 yıl arasında

cezalar öngörülmüştür. Kamu idaresi aleyhine işlenen suçlarda hapis cezası ile birlikte para cezası öngörülmemişken şike ve teşvikte hem hapis hem de para cezası öngörülmüştür.

Bu suçların işlenmesi sonucu ortaya çıkan kamu zararı ile zimmet, irtikap ve rüşvet suçlarının işlenmesi sonucu ortaya çıkan kamu zararları kıyaslandığında, öngörülen ceza(lar) çok ağır olmuştur. Zira, futbol kulüpleri birer dernektir ve futbol da sadece bir oyundur. Buradaki şike ve teşvik priminin zararı da bu dar alan ile sınırlıdır.

Bu suçların soruşturmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılan değişiklikler neticesinde pek çok kişinin telefonlarının dinlendiği de ortaya çıkmıştır.

Bu kadar ağır cezalar karşısında, mahkemeler, (her ne kadar ben katılmasam da) “sanıkların kaçma ve delilleri karartma tehlikesi”nden bahisle tutuklama kararları vermektedir. Bugünkü tabloda, yaklaşık 70 kişi tutuklanmıştır. **Hal böyle olunca da tüm spor camiasında, bu kadar ağır ceza öngören bir kanun, ve herkesin telefonlarının dinlenebileceği bir düzenleme varken düzgün ve dürüst çalışan kimselerin spor kulüpleri ve federasyon yönetimlerine aday olmayacağı ve bu yönetimlere hiç de istenmeyen kişilerin gelebileceği, neticeten Türk sporunun daha da kirlenerek gerileyeceği endişesi hakim olmuştur.**

3.2- DEVLET SPOR HUKUKUNA BURNUNU SOKMUŞTUR

Söz konusu şike ve teşvik primi soruşturması ile ilgili olarak bugün gelinen noktada durum son derece karışık ve içinden çıkılmaz bir hal almıştır.

Ortada 6222 sayılı kanun ve bu kanuna dayalı olarak yürütülen bir soruşturma varken TFF, olayda adı geçen kulüp ve şahıslarla ilgili olarak hangi kararı alırsa alsın Türk futbol camiasında kimseyi tatmin edemeyecektir. Bazı takımlar hakkında küme düşürme cezası verse o kulüp(ler) taraftarlarının, hiç küme düşürme cezası vermese olaya adı karışmayan ve mağdur olduklarını düşünen kulüp(ler) taraftarlarının maçlarda önüne geçilemeyecek olaylar çıkarmaları ve hukuki tabirle, telafisi imkansız zararlar doğurmaları mümkündür. Bugünkü gibi , hiç karar vermemesi veya asıl kararını atıye bırakması halinde de futbolun bu sezon karşılaşabileceği pek çok çıkmaz, kargaşa ve soru işaretleri söz konusudur. Yani, kısacası bugünkü tablo karşısında TFF için, “aşağı tükürse sakal yukarı tükürse bıyık” durumu vardır.

TFF'nin son olarak, UEFA talebi doğrultusunda, FB spor kulübünü şampiyonlar ligine göndermeme kararı da bu karmaşık tabloya bir halka daha eklemiştir.

Söz konusu yasa yürürlüğe girer girmez savcılık haklı olarak, daha önceden TCK'ya göre yürüttüğü soruşturmayı, 6222 sayılı yasa kapsamında da ele almaya başlamıştır. Savcılık soruşturma ile ilgili olarak bir de gizlilik kararı almıştır ki bu karar da adeta işin tuzu biberi olmuş ve ortam iyice içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Zira, bir yanda, normal seyrinde devam eden ve hakkında gizlilik kararı olan bir adli soruşturma dosyası, bir yanda hakkında bir an evvel karar vermeyi bekleyen

ve başlayacak olan süper lig ve şampiyonlar ligi, diğer yanda da elinde hiçbir delil ve belge olmadan karar vermek zorunda olan ve veremeyen, UEFA, FIFA ve kulüpler arasında sıkışmış TFF.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, şike ve teşvik 6222 sayılı yasadan evvel suç değildi. Ancak, TFF talimatlarında her daim suç olarak yer almaktadır. Geçmişte bu eylemlerin cezaları spor hukukunun kuralları içinde çözümleniyordu, ya da çözümlenmesi amaçlanıyordu. Ancak, bazı “âkil spor adamlarının!” tavsiyeleri üzerine devlet, olaya el atmak zorunda kaldı ve 6222 sayılı yasayı yaptı.

İşte tam da bu noktada Devlet, Türk futboluna çeki düzen vermek adına, yukarıda bahsettiğimiz temel kurala, yani sporun hukukuna, deyim yerindeyse, burnunu sokmuş oldu.

3.3- İKİ AYRI YARGI DÜZENİ ÇATIŞMIŞTIR

Yukarıda sporun hukuk düzeni ile devletlerin hukuk düzeninin farklı olduğunu kesin kural olarak, sebepleri ile, ortaya koymuştuk.

Ancak bu kural, maalesef 6222 sayılı kanunla ihlâl edilmiştir. Zaten bütün sorun da aslen buradan kaynaklanmaktadır.

Bugün, doğru ve hızlı bir karar vermesi gereken sporun hukuk düzeni ile, kanunlar çerçevesinde ağır işleyerek devam eden devletin hukuk düzeni çatışmıştır. Peki, bu iki düzen birbirini bekletici mesele yapabilir mi? Pek mümkün görünmüyor, zira, bekletici mesele aynı hukuk düzeni içinde mümkün iken, farklı hukuk düzenlerinde böyle bir düzenleme yoktur.

TFF önce, elinde yeterli delil ve belge olmadığı, sanıkların savunma haklarının ihlâl edilmemesi gerektiği, masumiyet karinesi gibi gerekçelerle savcılık soruşturmasının neticesini bekleyeceğini, süper ligin de belirtilen zamanda başlayacağını, hiçbir kulübe şu an için ceza verilmeyeceğini açıkladı. Daha sonra da alelacele, UEFA’dan gelen yazılı talimatla, ilk kararı ile çelişik, FB spor kulübünün şampiyonlar ligine gönderilmemesine karar verdi. Bu karar sebebiyle FB spor kulübünün 20 milyon Euro zarar ettiği de ifade edilmeye başlandı.

Bu tablo karşısında herkes tarafından sorulan ve cevabı merakla beklenen soru ise ; “eğer, ileride Türk mahkemeleri FB yöneticilerinin veya soruşturmada adları geçen sair kulüp yöneticilerinin şike ve teşvik primi suçunu işlemedikleri için beraatlerine karar verirse ne olacak?” tır.

Eğer böyle bir sonuç ortaya çıkarsa, bu kulüplerin TFF aleyhine asliye hukuk mahkemeleri nezdinde tazminat davası açabilecekleri ve kazanma şanslarının da çok yüksek olduğu bir gerçektir. İşte bu kanun sebebi ile Türk futbolu (sporu) bir de, yıllarca sürece bu tür davalar zinciri ile uğraşarak enerjisini ve de parasını spor dışı alanlara harcamak zorunda kalacaktır. Ancak, bununla da kalmayacak, daha da vahimi, o taraftarlara (seyircilere) bu çelişkiyi izah etmek mümkün olmayacaktır. Yani, vicdanlarda Türk spor yönetimine güven kalmayacaktır.

3.4- SONUÇ

Bugün için gelinen nokta göstermektedir ki 6222 sayılı yasa yürürlükte olduğu sürece, bırakın Türk sporunun ve futbolunun temizlenerek gelişmesini, bilakis çok uzun yıllar ayağa dahi kalkamayacaktır. Zira, ileride, bugün karşılaşılan sorun benzeri sorunlarla karşılaşacağımızı tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yoktur.

Bu sebeplerle, sonuç olarak, 6222 sayılı yasanın, amacını aştığını söylemek mümkündür.

O zaman akla, “ne yapalım, Türk sporundaki kirlenmeyi nasıl temizleyelim?” sorusu gelmektedir. Şimdi de bu soruya yanıt aramaya çalışacağız :

4- ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TBMM’de, 2005 yılında (22. dönemde), “TÜRK SPORUNDA ŞİDDET, ŞİKE, RÜŞVET VE HAKSIZ REKABET İDDİALARININ ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ” amacıyla araştırma komisyonu kurulmuş ve komisyon, (10/63,113,179,228) esas numaralı raporunu hazırlamıştır (4).

Bu raporda, Türk sporu enine boyuna incelenmiş, sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunların dünyadaki uygulamaları araştırılarak, çözüm önerileri belirlenmiştir. Aslen rapor, spor camiasındaki herkes tarafından okunması gereken tam bir ders kitabı niteliği de taşımaktadır.

Ancak, 2005 yılında yazılan bu rapor, her zaman olduğu gibi, tarihin tozlu raflarına kaldırılmış, sonra 23. dönemin sonlarında, Mart 2011 de, başka bir komisyon daha kurularak, “**SPOR KULÜPLERİNİN SORUNLARI İLE SPORDA ŞİDDET SORUNUNUN ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ**” amacıyla bir rapor daha hazırlanmıştır (5). 14.04.2011 tarihinde de, yani bu rapordan hemen sonra, 6222 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

Her iki raporda da öncelikle Türk sporunun yapısı ve bu yapıdan kaynaklanan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Aşağıda bu sorunlara kısa başlıklar halinde değinilecek, (zira, bu sorunların her biri başlı başına bir inceleme konusudur) daha sonra da konu ile ilgili çözüm önerilerimiz belirtilecektir.

4.1- TÜRK SPORUNUN YAPISAL SORUNLARI

4.1.1- Spor Kulüplerinin Hukuki Yapısından Kaynaklanan Sorunlar

Ülkemizde spor kulüpleri halen aslen Dernekler Kanunu’na göre faaliyetlerini sürdürmektedir (ancak, futbol şubeleri ise Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş A.Ş. ler tarafından yönetilmeye çalışılmaktadır).Milyonlarca dolarlık bütçeleri olan, çok büyük bir ekonomik gücü elinde bulunduran spor kulüplerinin çoğu ise, doğru düzgün eğitimi olmayan, bu alandaki ilgisi bir hobiden öteye geçmeyen, kişilerce yönetilmekte, böyle olunca da kulüpler bir türlü borçtan kurtulamamaktadır. Oysa, bu denli büyük ekonomik yapıya sahip kulüplerin Dernekler Kanunu’ndan çıkarılıp tamamen A.Ş statüsünde faaliyet göstermeleri ve daha profesyonel kişilerce (CEO) yönetilmeleri gerekmektedir.

4.1.2- Spor Federasyonlarının Hukuki Yapısından Kaynaklanan Sorunlar

Ülkemizde futbol federasyonu dışında kalan tüm federasyonlar, her ne kadar mali özerkliğe sahipseler de, yapısal olarak GSGM’ye bağılıdır. Böyle olunca da bu federasyonlar, ister istemez, hükümetlerin denetimi altına girmekte ve sporun ruhundan kaynaklanan rekabetçi yapıları kaybolmaktadır. Ayrıca, gerek tahkim kurullarının gerekse diğer bağılı kurulların GSGM bünyesinde faaliyet gösteriyor olmaları bu bağımlılığı daha da arttırmaktadır. Yine, bu federasyonların organlarının seçimlerindeki anti demokratik yapı da gelişmelerinin önündeki en önemli engeldir.

Futbol federasyonu ise tam özerkliğe sahip tek federasyon olmakla beraber, gerek federasyon yönetiminin gerekse bağılı organlarının seçimlerindeki anti demokratik yapı, futbolun en önemli yapısal sorunudur. Zira, mevcut yapı sebebiyle, federasyon yönetimleri belli bir gurubun egemenliği altına girmekte ve kararlarında objektif ve cesur olamamaktadırlar.

-----
(4) Bu raporun tam metni “şike şike futbol” isimli kitapta yayınlanmıştır. Bkz. Şike şike futbol- bir şike belgeseli, Gökçe Giresunlu, Destek, 1. baskı, Mayıs 2011 sh. 52 vd.

(5) Bu raporun tam metni için bkz. www.sporhukuku.org.

4.1.3- Mali Sorunlar

Her biri borç batağında olan spor kulüplerinin, gerek vergilendirmeden gerekse de harcamalarının yeterince denetlenememelerinden kaynaklanan çok büyük mali sorunları vardır. Küçük kulüplerin ise, gelir kaynaklarının kısıtlı olması, merkezi hükümet ve yerel yönetimler tarafından yeterince desteklenmemeleri gibi sebeplerle yaşadıkları ekonomik sıkıntılar, Türk sporunun gelişiminin önündeki en önemli sorunlardan biridir.

4.1.4- Müşterek Bahis Oyunlarının Düzenlenmesi İle İlgili Sorunlar

Futbolda, her hafta oynanan “İddia” oyununda dönen paraların çok yüksek olması bazı mafya görünümü ve kara para aklayıcılarının iştahını kabartmış ve bu kişiler büyük küçük tüm spor kulüplerine sızma çabası içinde olmuştur. Bunun sonunda da futbolun kirlenmesi başlamış, şiddet, şike ve teşvik olayları artmıştır.

4.1.5- Eğitim Ve Tesisleşme Sorunu

Spor alanlarının yetersizliği ve tesislerinin UEFA ve diğer uluslararası üst federasyonların kriterlerine uygun olmaması da sporun gelişiminin önündeki en önemli engellerden biridir.

Spor, yönetimlerinde görev alan kişilerin eğitimlerindeki düşüklük de spordaki şiddet, şike ve teşvik olaylarını arttırmakta en önemli etkenlerden biridir.

4.2- ÖNERİ -1 :

2005 yılında hazırlanmış olan TBMM araştırma raporunun “*Türk Sporunda Şike ve Teşvik Primini Önlemeye Yönelik Çözüm Önerileri*” bölümünde (6) ;

*“Şike ve teşvik primi gibi olayların önüne geçilmesinde en önemli unsur, **iddiaların titizlikle incelenmesi** ve sorumluların cezalandırılmasıdır.*

*... bu tür olayların **soruşturulması için re’sen hareket edilmelidir.** Federasyonlar, re’sen soruşturma başlatmalı, hatta **olayların tespiti için özel görevliler istihdam edilmelidir.***

..., cezai müeyyidelerin yanında soruşturma yapmaya yetkili makamlara kolaylık sağlayacak hükümlerin de getirilmesi zorunludur (Federasyonlarca).

Sezon esasına göre planlanan spor organizasyonlarında karar sürecinin hızlığı çok önemlidir....

*Bunun yanı sıra **bazı uluslararası yarışmalara katılacaklar da lig sıralamasına göre belirlenmekte olduğu için karar sürecinin uzaması uygulanmasını imkansız kılabilmektedir** (sanki bugünkü durumun bir fotoğrafı). Geçmişte Malatyaspor Kulübü’nün yargı önünde iddiasını ispat etmiş olmasına rağmen umduğu neticenin tahakkuk etmemesinin sebebi budur.*

... UEFA örneğinde olduğu gibi daha uzun zamanaşımı süresinin öngörülmesi (on yıl) ya da FIFA örneğinde olduğu gibi bu tür ihlallerde zamanaşımının söz konusu olmayacağına öngörülmesi daha uygun olacaktır.

Federasyonlara bağlı olmayan kişiler açısından ise hem soruşturma hem müeyyide açısından yasa bazında düzenleme yapılması zorunludur.

***Yukarıda değinildiği üzere federasyonlara bağlı kişi ve kuruluşlara ilişkin düzenleme yetkisi federasyonlardadır ve böyle kalmalıdır.**” denmektedir.*

(6) a.g.e. sh. 402 vd.

Bu tespit karşısında şiddet, şike ve teşvik primi sorununun çözümü için yapılması gerekenleri aşama aşama açıklamak gerekmektedir:

1. Aşama :

Öncelikle, yukarıda belirtilmiş olan Türk sporunun yapısal sorunların çözülmesi gerekmektedir. Zira, bu sorunların temelini, belirtilen yapısal sorunlar oluşturmaktadır. Bir sorunun temeli çözülmeden getirilecek çözümler her zaman yüzeysel olacak ve istenilen sonucu hiçbir zaman vermeyecektir. Bu bağlamda;

- Spor kulüplerinin şirketleşmeleri ve UEFA kulüp lisans sistemindeki kriterlerin tüm kulüplerce uygulanması sağlanmalıdır.

- Federasyonların yönetimlerinin seçimleri, demokratik, eşitlikçi ve bağımsız olacak şekilde sokulmalı, belli bir zümrenin egemenliği altına girmesinin önüne geçilmeli ve bağlı kurullarının tam bağımsızlığı sağlanmalıdır ki cesur kararlar verebilsinler.

- Küçük kulüplerin mali problemleri çözümlenmeli ve kulüp harcamalarının mali denetimlerinin daha dikkatli ve önemle yapılması sağlanmalıdır.

- İddia oyunundaki sistemin şike ve teşvik olaylarını denetlemeye yönelik olarak düzenlenmesi ve gerekirse bu oyunlarda sınırlama getirilmesi sağlanmalıdır.

- Eğitim ve tesisleşme konusunda da devlet ile federasyonlar işbirliği içinde daha ciddi çalışmalar yapılmalıdır.

2. Aşama :

6222 sayılı yasa yürürlükten kaldırılmalıdır. Sporun yargı düzeni ile devletin yargı düzeni karşı karşıya getirilmemeli ve bu konudaki yetki ve sorumluluk tamamen Federasyonlarda (yani sporda) olmalıdır. Bunun içinde ;

- Gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı, ve

- federasyonların delil toplama konusundaki yetki ve imkânları arttırılmalıdır. Örneğin, federasyonlara savcılıktan ve/veya emniyetten kendisine gelen şike ve teşvikle ilgili şikâyetlerle ilgili olarak delil toplamalarını isteme (örneğin telefon dinleme) yetkileri verilmelidir. Bu kurumlar da en kısa sürede istenilen delilleri toplayarak federasyona ulaştırmalıdır. Zira, federasyonlar da tahkim kurulları vasıtasıyla anayasal güvence altına alınmış bir yargılama yapmaktadırlar.

- Şike ve teşvik suçuna karışmış ve federasyonlara bağlı kişilere mevcut yaptırımların yanı sıra federasyonlarca sınırsız para cezası verme yetkisi de tanınmalıdır. Yani, yaptırımlar biraz daha arttırılmalıdır.

3. Aşama :

Bu aşamada, özerk, bağımsız, demokratik ve eşit temsil kabiliyetine sahip bir yapıya kavuşturulmuş olan federasyonlar, kendilerine gelen şikâyetlerle ilgili olarak ya da re'sen harekete geçerek, soruşturmalarını başlatmalı, ellerindeki delillerle ve kanaatlerine göre hızla kararlarını vermelidir.

4.2.1- OLAYA SPK ÇERÇEVESİNDEN DE BAKILMALI

6222 sayılı yasanın yürürlüğünün kaldırılması sonucu özellikle federasyonlara bağlı olmayan kişiler açısından söz konusu suçlar yaptırımsız kalmamalı ve 6222 sayılı yasa benzeri bir yasa ile söz konusu kişilerin cezalandırılmaları sağlanmalıdır. Ancak, federasyonlara bağlı kişiler hakkında federasyonlarca sadece ve en fazla para cezaları verilebilirken, federasyonlara bağlı olmayan kişilere hapis cezaları verilebilmesi mümkün değildir. Bu sebeple, bu kişilere de ancak para cezaları verilebilmelidir.

Bunun yanı sıra, şike ve teşvik suçuna karışmış kişilerin bu suçu işlediklerinin federasyon kararı ile kesinleşmesi halinde, borsada işlem gören spor kulübü şirketinin değeri de yasa dışı yöntemle etkilenmiş olacaktır. Bu sebeple, eğer şartları varsa, o kişi ya da kişiler hakkında Sermaye Piyasaları Kanunu çerçevesinde manipülasyon suçundan da soruşturma başlatılabilmelidir.

4.3- ÖNERİ- 2 :

Bu öneri, şike ve teşvik suçunun önlenmesi, yani spordaki kirlenmenin önüne geçebilmesi için 6222 sayılı yasa ya da benzeri bir yasal düzenlemenin şart olduğunu düşünenler içindir. Zira ben aslen birinci öneriyi savunmaktayım.

Bu öneride ;

- Birinci önerimizdeki birinci aşama aynen kalmalıdır.
- Birinci önerimizin ikinci aşamasındaki federasyonun soruşturma yapmasına ve delil toplamasına dair belirtilen düzenlemeler de aynen kalmalı fakat,
  - farklı olarak, 6222 sayılı yasa da yürürlükte kalmalıdır. Ancak;
  - söz konusu yasada öngörülen cezalar hafifletilerek sadece para cezası öngörülmesi ve
  - Yasa, federasyonun bu konudaki soruşturmasını tamamlayıp şike ve teşvik priminin varlığına dair vereceği kararın kesinleşmesini müteakip işlerlik kazanmalıdır. Bir başka deyişle, savcılığın bu konuda ve federasyona bağlı kişiler açısından, soruşturma başlatabilmesi, bu suçun işlendiğine dair federasyon kararının kesinleşmesini müteakip olmalıdır. Eğer, federasyon başlattığı soruşturma neticesinde bu suçun işlenmediğine karar verirse, o zaman savcılık da bu konuda, federasyona bağlı kişiler açısından, herhangi bir soruşturma başlatamayacaktır. Yani, bu yasanın işlerliği, bir bakıma federasyonun şikâyetine bağlı olacaktır. Böylelikle, bugün olduğu gibi sporun karar mekanizmasının önü tıkanmayacak, önce spor kendi kararını verecek, sonra savcılık kendi soruşturmasını dilediği zaman zarfında tamamlayacaktır. Yasa ile amaçlanan caydırıcılık unsuru da böylelikle devam edecektir.

Federasyona bağlı olmayan kişiler açısından ise, savcılık dilediği zaman soruşturma başlatabilecektir.

Ne var ki bu öneri, yukarıda bahsettiğim “iki ayrı yargı düzeninin çatışması” sorununu ortadan kaldırmayacaktır. Bu sebeple de aslen birinci önerinin daha sağlıklı olduğunu düşünmekteyim.

5- SONUÇ

Spor Hukuku Enstitüsü Derneği olarak amaçlarımızdan biri de şike, teşvik primi ve şiddet olaylarının önüne geçmek için çalışmalar yaparak Türk sporunun gelişmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaçla, yukarıda, Türk sporunun özellikle de futbolunun bugün içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulabilmesi, ileride böyle durumlarla karşılaşmadan temiz bir şekilde gelişebilmesi için gerekenleri öneri olarak sunmaya çalıştım.

Elbette ki bu öneriler daha da geliştirilebilir.